

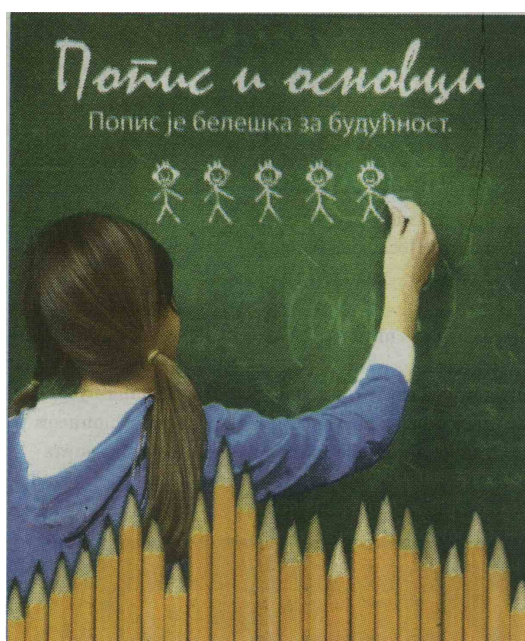
Попис становништва у Србији и основци

РАЗВИЈАЊЕ КРИТИЧКОГ МИШЉЕЊА

Републички завод за статистику првог новембра 2013. је објавио посебну публикацију „Попис и основци”, намењену ирвенствено ученицима виших разреда основне школе и њиховим наставницима. Стога је РЗС одлучио да свим основним школама у Србији покљони јо један примерак

Основни циљ публикације „Попис и основци”, о попису у 2011. години, јесте да омогући наставницима да заједно са ученицима осмисле и одрже најмање један школски час посвећен попису, како би се упознали с најобимнијим и најкомплекснијим статистичким истраживањем које се спроводи у скоро свим земљама света.

Наставни час посвећен публикацији „Попис и основци” се може организовати на два начина. Један је час одељењског старешине, а други је грађанског васпитања. У оквиру овог предмета у седмом разреду постоји општи циљ стицања знања, формирања ставова, развијања вештина и усвајања вредности које су претпоставка за успешан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву, а посебан задатак је стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету. Час одељењског старешине је погодан зато што се тематика из публикације „Попис и основци” може обратити са свим ученицима старијих разреда, не само са ученицима седмог разреда,

као што је случај с грађанским васпитањем. У том случају потребно је прилагодити наставу ученицима сваког од ових разреда.

У овом примеру из педагошке праксе тематику из наведене публикације обрадићемо тако да је могуће одржати час и као грађанско васпитање у седмом разреду и као час одељењског старешине у петом, шестом, седмом и осмом разреду.

Циљ часа је развијање осећања припадности заједници, уз истовремено буђење и развијање критичког мишљења ученика, као и њихове способности да анализирају, процене и увиде главне карактеристике становништва и видљиве трендове развоја. Конкретни задатак је да се ученици упознају са основним статистичким карактеристикама становништва државе у којој живе. Корелација је могућа с народном традицијом, природом и друштвом, биологијом, историјом и географијом.

Уводни део часа (15 мин.): Мотивациона активност

Наставник „буди” ученике и ствара атмосферу подстицајну за учење: Нека устане најстарији у одељењу! Нека устану све девојчице у одељењу! Нека устану они који имају брата! Нека устану они који имају сестру!

Важно је да наставник што боље познаје статистичку структуру одељења и да у складу с тим прозива ученике. Ученици следе наставничке инструкције, устају или остају да седе. Ако се међусобно не познају најбоље – упознају се на овом часу.

Наставник развија дијалог о прародецима активности пописа, при чему се ослања на предзнања ученика из грађанског васпитања, народне традиције, природе и друштва, историје или географије. Поставља им питања: Шта мислите, када је био први попис на кугли земаљској (древне цивилизације)? А зашто је том владару пало на памет да попише своје становништво? Пребројати пореске и војне обвезнике. Дакле, на основу реченог, шта је то попис (прикупљање најзначајнијих статистичких података о лицима, домаћинствима и становима на територији једне земље)? А који је значај пописа (проценити број и структуру становништва на један дужи период, планирати развој у економији, образовању, здравству и осталим областима ...)?

Ученици слушају наставника и учествују у дијалогу према сопственим предзнањима.

ПАУЕР ПОИНТ ПРЕЗЕНТАЦИЈА

Могућа потпитања која прате презентацију: Колико држава попут Србије стане у светску популацију? Како вам се чини, да ли је ово велика просечна старост или није? Шта мислите, који су све узроци овако великог пада у бројности и негативног прираштаја? Где се налазе наведене општине? Зашто су ове општине тако старе или младе? Шта је то домаћинство и ко чини просечно домаћинство (мама, тата и једно дете, вишегенерацијска домаћинства...)? Како вам се чини овај распоред старих и младих (17–69–14), зашто је баш такав? Како вам се чини овај распоред активних и неактивних (41–59), шта нам то говори? Коју школу имају ваши родитељи, а деда и баба? Која су најчешћа имена у нашој школи?

Ученици слушају наставника и одговарају на питања у складу са оним што можда већ знају или су имали искуства или увиђају на основу презентације.

Оријентациони изглед ПП презентације (плаката или табле):

На свету има: 7 087 850 165 људи, а у Србији живи: 7 186 862 људи	51,3% је жена Просечна старост је 43,5 година, 48,7% је мушкараца. Просечна старост им је 40,9 година.	Кретање: Према попису, 2002. у Србији је живело 7 497 862 људи.	Број становника Србије се смањило за 311 000 људи – као да је сваке године нестала општина величине Шинда!	986 насеља има мање од 100 становника. Најмања општина је Црна Трава са само 1 663 становника.
Општине с најстаријим становништвом, где је просечна старост ваља од 50 година су Црна Трава, Гацин Хан и Сврљиг.	Општине с најмлађим становништвом, где је просечна старост око 35 година, су Сјеница, Тулин и Нови Пазар.	2011. године у Србији се родило 65 598 деце, а умрло чак 102 935 људи. Значи да је Србија земља с негативним прираштајем (-37 337).	У Србији има 2 487 886 домашњих става. Просечно, има 2,88 чланова по домашњег.	17% људи је старије од 64 године, 69% људи је старости од 15 до 64 године, 14% људи је млађе од 15 година.

Од 160 становника 41% су пословно активни 59% су пословно неактивни: - 14% деца - 8% ученици и студенти - 23% пензионери - 8% домаћице - 6% остали	Шкољска спрема: - 3% је без школе - 11% је спотично основно образовање - 21% има само основну школу - 49% има средњу школу - 17% има вишу или високу спрему Рачунар зна да користи 45%, а не зна 51%.	Најчешћа имена ЖЕНСКА: Милица, Анђела, Јована, Ана МУШКА: Никола, Лука, Стефан Најчешћа презимена: Јовановић и Петровић
--	--	---

**Главни део часа
(25 мин.)**

Наставник предаје и развија дијалог о попису становништва у Србији: Први попис на простору Србије био је 1834. Шта мислите, зашто баш те године? Пописи су спровођени сваких пет или десет година, али 1941. није обављен, шта мислите, зашто? Последњи попис је спроведен 2011. Да ли се сећате како је то изгледало – како је то било када је дошла тета или чика да вас попишу?

Ученици слушају наставника и одговарају на његова питања у складу са ониме што можда већ знају или су имали искуства.

Наставник користи пауперпоинт презентацију – Резултати пописа у Србији 2011: Србија у бројкама. У недостатку пројектора и могућности за ПП презентацију може и да направи плакат или да напише на табли најзначајније податке.

Завршни део часа (5 мин.)

Наставник разговара о попису становништва у Србији са аспекта локалне средине из које потичу ученици: Колико људи живи у нашој општини? Колико људи живи у нашем месту – насељу – селу? Колико деце је рођено ове године у вашем суседству, околини, селу? Да ли се број становника у нашој општини повећава, стагнира или се смањује? Ако се смањује, шта треба учинити да се то смањивање заустави? Да ли се сећате која је била тема Дечје недеље ове године (Слушајте, мама и тата, желим сестру или брата)?

Ученици слушају наставника и слободно се укључују у разговор у складу са чињеницама које можда већ знају или су имали искуства или су их увидели у међувремену.

Домаћи задатак – рад по паровима: Наставник дели, а ученици преузимају материјале (Пописница из публикације): Хајде да покушамо урадити мали попис у нашем одељењу! Поделите се на парове и преузмите пописницу. Преко недеље урадите попис и очекујем извештај на следећем часу.

Оваквим часом код ученика су подстакнута осећања припадности заједници, уз истовремено буђење и развијање критичког мишљења, као и способности да анализирају, процене и увиде главне карактеристике и видљиве трендове развоја. Ученици су упознати са основним статистичким карактеристикама становништва државе у којој живе, остварена је корелација с различитим предметима (грађанско васпитање, народна традиција, природа и друштво, биологија, историја и географија), чиме су усвојена знања добила шири и практичан значај.

Литература

Попис и основи, попис је белешка за будућност, приређивач: Александар Јовановић, Републички завод за статистику, Београд, 2013.

Наставници публикацију Попис и основи, као и све остале податке у вези с пописом могу наћи на адресама: www.popis2011.stat.rs; www.stat.gov.rs

Јанко Такач, ОШ „Томаш Гариг Масариќ”, Јаношк